



**ЗАСТОСУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ
«ВЧИТЕЛЬ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»
*Методичні рекомендації***



2
0
2
4

Київ

**Рекомендовано до використання рішенням Методичної ради
Державної установи «Український інститут розвитку освіти»
(протокол №3 від 12 листопада 2024 року)**

Розробники:

БАЛУБА Ігор, керівник експертної групи з питань фахової передвищої освіти директорату фахової передвищої, вищої освіти Міністерства освіти і науки України, канд. истор. наук;

ВЕНГЛОВСЬКА Олена, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти», доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, канд. пед. наук;

НОВИК Ірина, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти», канд. пед. наук;

СТЯГУНОВА Ольга, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти», канд. пед. наук.

Рецензенти:

ВЕЛИЧКО Неля, начальник управління сертифікації та освітніх програм Державної служби якості освіти України, кандидат педагогічних наук;

АРХІПОВА Аліна, директор приватного загальноосвітнього навчального закладу «Школа Інвентор Скул».

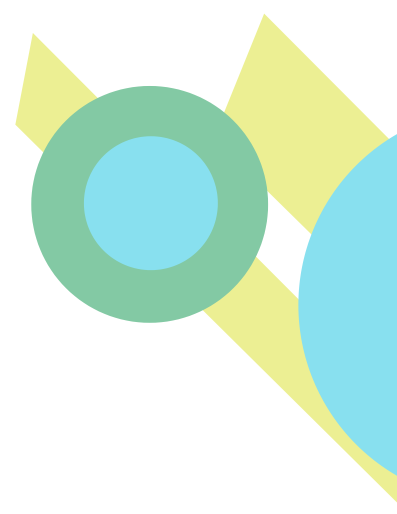
Балуба І., Венгловська О., Новик І., Стягунова О. Застосування професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : методичні рекомендації. Київ : УІРО, 2024. 54 с.

У Методичних рекомендаціях щодо застосування Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» охарактеризовано зміни, що відбулися у структурі та змісті Професійного стандарту вчителя, особливості професійних кваліфікацій учителя та їх присвоєння, обґрунтовано напрями застосування Професійного стандарту різними цільовими групами, окреслено можливості його використання під час атестації/сертифікації педагогічних працівників. Надано рекомендації щодо застосування Професійного стандарту для визначення індивідуальної професійної траєкторії вчителя.

Зміст видання може слугувати підґрунтям для оновлення і розроблення освітніх (освітньо-професійних) програм, навчальних планів фахової підготовки вчителів ЗЗСО, програм підвищення кваліфікації, посадових інструкцій до посад педагогічних працівників, планування тематики консультацій, що спрямовані на розвиток здатностей учителів використовувати Професійний стандарт під час виконання трудових функцій, визначення конкретних кроків щодо реалізації індивідуальної професійної траєкторії педагогів тощо.

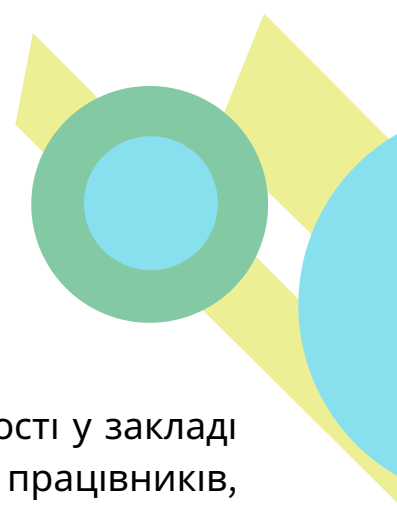
Методичні рекомендації призначені для науково-педагогічних, педагогічних працівників закладів вищої, фахової передвищої освіти, кваліфікаційних центрів, обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, центрів професійного розвитку педагогічних працівників, суб'єктів підвищення кваліфікації, керівників та педагогів закладів загальної середньої освіти.

ЗМІСТ



- Вступ
- Для чого потрібен Професійний стандарт?
- Ключові аспекти оновленого Професійного стандарту
- Характеристика змін у структурі та змісті Професійного стандарту
- Професійні кваліфікації вчителя та їх присвоєння
- Застосування Професійного стандарту різними цільовими групами
- Використання Професійного стандарту під час атестації/сертифікації педагогічних працівників
- Особливості застосування Професійного стандарту під час визначення індивідуальної професійної траєкторії вчителя
- Нормативна база
- *Додаток. Орієнтовний опис професійних компетентностей вчителя відповідно до кваліфікаційних категорій педагогічних працівників*

Вступ



Якісні зміни в освіті насамперед залежать від наявності у закладі загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) педагогічних працівників, які здатні обирати стратегію власного професійного зростання, швидко реагувати на суспільні та освітні виклики, організовувати освітній процес на цінностях і принципах Нової української школи, зокрема: дитиноцентризмі, педагогіці партнерства, практико орієнтованому змісті навчання.

Аби допомогти вчителю у його професійному поступі, необхідні інструменти, що, з одного боку, окреслюють вектор професійного розвитку педагога, а з іншого – є індикаторами сформованості чи/або несформованості необхідних знань, умінь, навичок, способів професійної діяльності.

Важливу роль у професійному зростанні педагогів відіграє Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [1] (далі – Професійний стандарт), що визначає вимоги до компетентностей педагогічних працівників, які обіймають відповідні посади у ЗЗСО, та професійні кваліфікації.

Професійний стандарт застосовується до посад педагогічних працівників, основним завданням яких є провадження освітньої та іншої педагогічної діяльності у ЗЗСО згідно з Переліком посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. № 963 [2].

Професійний стандарт слугує підґрунтям для оновлення і розроблення:

- освітніх (освітньо-професійних) програм, навчальних планів фахової підготовки майбутніх учителів ЗЗСО;
- програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- посадових інструкцій до посад педагогічних працівників;

1. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/prozatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>

2. Перелік посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, (постанова КМУ від 14 червня 2000 р. №963). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-2000-%D0%BF#Text>

- тематики організації та проведення консультацій педагогічних працівників у центрах професійного розвитку педагогічних;
- реалізації індивідуальної професійної траєкторії педагогів тощо.

Методичні рекомендації розроблено для надання роз'яснень і практичної допомоги керівникам, педагогічним працівникам закладів загальної середньої, вищої, післядипломної педагогічної освіти, центрів професійного розвитку педагогічних працівників щодо застосування професійного стандарту для підготовки, професійного розвитку та оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників.

У змісті методичних рекомендацій не використовуються фемінитиви. Термін «вчитель» вживається як узагальнений, що дає можливість не переобтяжувати текст та синхронізувати його з визначенням, що подане в оновленому Професійному стандарті.

Для ефективного застосування Професійного стандарту у роботі радимо сфокусувати увагу на сутності основних понять, що містяться у документі. Такими поняттями є: знання, уміння/ навички, комунікація, відповідальність і автономія. У низці документів: Законі України «Про освіту» [3], додатку до постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [4], Методичних рекомендаціях щодо розроблення професійних стандартів [5] – подано визначення вище виокремлених понять, зокрема:

- *знання* – осмислена та засвоєна суб'єктом інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (знання фактів та уявлення) і теоретичні (концептуальні, методологічні);

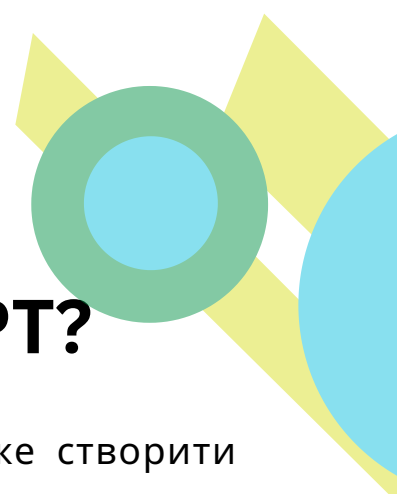
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 6 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 17.10.2024).

4. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>

5. Методичні рекомендації щодо розроблення професійних стандартів. Національне агентство кваліфікацій. Київ, 2023. С. 16-20. URL: <https://nqa.gov.ua/uploads/multiple-input/63d3be768f7b1.pdf>

- *уміння/навички* – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв’язання проблем. Уміння/навички поділяються на когнітивні (що включають логічне, інтуїтивне та творче мислення) і практичні (що включають ручну вправність, застосування практичних способів (методів), матеріалів, знарядь та інструментів, комунікацію);
- *комунікація* – взаємодія осіб із метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;
- *відповідальність і автономія* – здатність особи застосовувати знання і навички самостійно та відповідально, а також самостійно виконувати завдання, розв’язувати задачі й проблеми та відповідати за результати своєї діяльності [5].

ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБЕН ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ?



Використання Професійного стандарту допоможе створити стійкий фундамент для якісної освіти, сформувавши та вдосконалити компетентності вчителів, що необхідні їм для професійної діяльності. Професійні кваліфікації, компетентності та їх дескриптори, що визначені цим стандартом, мають широкий спектр застосування. Варто враховувати й інші чинники, що аргументують важливість і необхідність використання стандарту.

По-перше, Професійний стандарт визначає вимоги до компетентностей педагогічних працівників, що слугують основою для присвоєння професійної кваліфікації [6]. Ці вимоги формуються передусім на основі норм законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», низки інших нормативно-правових актів, що визначають зміст професійної діяльності вчителя. Це допомагає узгодити очікування учасників освітнього процесу між різними закладами освіти та забезпечити цілісність організації освітнього процесу.

По-друге, врахування вимог Професійного стандарту сприяє формуванню змісту освітніх програм або відповідних освітніх компонентів таких програм для фахової підготовки педагогічних працівників; розробленню програм професійного розвитку, за результатами опанування яких, зокрема, може присвоюватися відповідна професійна кваліфікація (мікрокваліфікація).

По-третьє, застосування Професійного стандарту допомагає вчителям ідентифікувати власні компетентності, що потребують удосконалення задля підвищення якості виконання трудових функцій; визначити основні напрями та зміст професійного вдосконалення.

6. Відомості про професійні стандарти. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv> (дата звернення: 30.05.2024).

По-четверте, Професійний стандарт є основою для оцінювання професійної кваліфікації та готовності до професійної діяльності вчителя (наприклад, у процесі атестації чи сертифікації).

По-п'яте, застосування Професійного стандарту допоможе створити у ЗЗСО ефективну систему управління персоналом, що включає формування вимог щодо конкурсного відбору педагогічних працівників на відповідні вакантні посади, розроблення посадових інструкцій до посад педагогічних працівників, удосконалення системи мотивації та заохочення педагогічних працівників до якісного виконання трудових функцій.

Насамкінець, Професійний стандарт може стати інструментом для діяльності професійних спільнот, створених на базі ЗЗСО. Учасники професійних спільнот можуть обговорювати сутність визначених у Професійному стандарті компетентностей, особливості їх реалізації в освітньому процесі, з'ясувати труднощі, з якими можуть стикатися педагоги під час виконання трудових функцій та обґрунтувати шляхи їх подолання, виокремити напрями і форми професійного розвитку.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ О Н О В Л Е Н О Г О П Р О Ф Е С І Й Н О Г О С Т А Н Д А Р Т У



Професійний стандарт за своїм змістом і структурою дещо відрізняється від редакції 2020 року. Його оновлення було зумовлено дотриманням єдиних підходів у процесі безпосереднього розроблення професійних стандартів в Україні з урахуванням вимог, визначених Порядком розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів (постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 373) [7] та Методичними рекомендаціями Національного агентства кваліфікацій щодо розроблення професійних стандартів [8].

Внесені зміни ґрунтувалися на результатах, що були отримані під час вивчення запитів педагогів щодо розуміння змісту компетентностей, особливостей застосування документа у професійній діяльності керівниками, вчителями ЗЗСО, фахівцями центрів професійного розвитку педагогічних працівників. Ознайомитися з результатами можна у звіті «Застосування професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» [9].

7. Про затвердження Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2017-%D0%BF#Text>.

8. Методичні рекомендації щодо розроблення професійних стандартів. Національне агентство кваліфікацій. Київ, 2023. С. 16-20. URL: <https://nqa.gov.ua/uploads/multiple-input/63d3be768f7b1.pdf>

9. Застосування професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: звіт за результатами дослідження / [Софій Н., Новик І., Стягунова О., Венгловська О., Борисенко Ю., Порфірян І.]; за заг. ред. Н. Софій. УІРО. 2024. 54 с. URL: <https://uied.org.ua/2024/02/11588/>

Враховувалося і те, що педагогам упродовж тривалого часу доводиться здійснювати освітній процес у кризових умовах (COVID-19, воєнні дії на території України), а це, зокрема, потребує від учителя здатностей, що спрямовані на організацію освітнього процесу у змішаному та дистанційному форматах, створення у ЗЗСО безпечних умов для реалізації учнями індивідуальної освітньої траєкторії, збереження їхнього та власного фізичного, психічного, соціального здоров'я, емоційного благополуччя, добір ресурсів для відновлення ментального здоров'я, застосування інструментів для виявлення та подолання освітніх втрат тощо. У зв'язку із цим, у змісті Професійного стандарту також було уточнено сутність психологічної, емоційно-етичної, здоров'язбережувальної та інклюзивної компетентностей педагогічних працівників з урахуванням потреб учасників освітнього процесу в умовах війни.

Звертаємо увагу, що в оновлену версію Професійного стандарту введено додаткові компоненти, такі як: «Комунікація», «Відповідальність і автономія» – це розширює та конкретизує опис трудової функції. На відміну від попередньої редакції Професійного стандарту, у новому документі більшою мірою сфокусовано увагу на трудових функціях учителя, які забезпечують викладання не лише на початковому, а й на базовому та профільному рівнях середньої освіти.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІН У СТРУКТУРІ ТА ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ

Структура Професійного стандарту складається із дев'яти взаємопов'язаних розділів, у яких системно обґрунтовано вимоги до професійної діяльності вчителя, подано сутнісну характеристику його трудових функцій, запропоновано розподіл трудових функцій та компетентностей за професійними кваліфікаціями.

Звертаємо увагу, що в порівнянні із редакцією 2020 року, в оновленому Професійному стандарті відсутній поділ компетентностей на загальні та професійні*. Зменшилася також кількість компетентностей, необхідних для виконання трудових функцій (табл. 1), що оптимізує його використання.

** У редакції 2020 року загальні компетентності винесено окремим блоком.*

У редакції 2024 року загальні компетентності проходять наскрізно через усі компетентності, що слугують основою професійної кваліфікації.

Таблиця 1

**Порівняльна таблиця змін компетентностей у
Професійних стандартах (2020, 2024 років)**

Трудова функція	К-сть компетентностей	
	2020	2024
А. Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів)	3	3
Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу	3	3

В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища	3	2
Г. Проведення освітнього процесу	3	3
Д. Безперервний професійний розвиток	3	1
Разом:	15	12

Основні відмінності в описі трудових функцій, що визначені у професійних стандартах 2020 та 2024 років, подаємо у таблиці 2.

Таблиця 2.

Порівняльна таблиця відмінностей в описі трудових функцій, що визначені у професійних стандартах (2020, 2024 років)

Професійний стандарт (2020)	Професійний стандарт (2024)
У пункті 4 подано кодифікацію та опис загальних компетентностей, а в пункті 5 – перелік трудових функцій із характеристикою професійних компетентностей, що входять до них	У Професійному стандарті 2024 року такий розподіл відсутній, а опис трудових функцій подається узагальнено у розділі V «Опис трудових функцій»
У пункті 4 «Загальні компетентності» виокремлено п'ять загальних компетентностей (громадянська, соціальна, культурна, лідерська, підприємницька компетентності), якими має володіти вчитель, та охарактеризовано сутність кожної названої компетентності	У змісті Професійного стандарту окремого блоку із загальними компетентностями не передбачено, вони проходять наскрізно через зміст усіх компетентностей

Подано 5 трудових функцій учителя. Сутність кожної трудової функції складають професійні компетентності, складовими яких є здатності, знання, вміння та навички

Подано 5 трудових функцій учителя. Сутність кожної трудової функції складають компетентності, складовими яких є: здатності, знання, уміння та навички, комунікація, відповідальність і автономія

Професійний стандарт учителя кодифікований. До прикладу, трудова функція «Навчання учнів предметів/інтегрованих курсів» позначена літерою А. Ця функція потребує наявності у вчителя трьох компетентностей: мовно-комунікативної (А1), предметно-методичної (А2), інформаційно-цифрової (А3). Змістову характеристику кожної компетентності складають здатності, що допомагають учителю реалізувати трудові функції. Зокрема, мовно-комунікативна компетентність (А1) передбачає здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою (А1.1) та містить знання норм і стилів української літературної мови (А1.1.31), а також уміння застосовувати прийоми та методи збагачення мовлення учнів для висловлення ними думок, почуттів і ставлень, сприяння мовній творчості учнів (А1.1.У1) [10]

Кодифікацію збережено. До прикладу, трудова функція «Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів)» позначена літерою А. Аби реалізувати цю трудову функцію, педагог має володіти такими компетентностями, як: мовно-комунікативна (А1), предметно-методична (А2), інформаційно-цифрова (А3). Опис сутності та кодифікацію кожної компетентності подано відповідно до нової структури. Так, наприклад, зміст мовно-комунікативної компетентності (А1) складають здатності вчителя, що спрямовані на забезпечення здобувачам освіти навчання державною мовою (А1.1), навчання їх з урахуванням особливостей мовного середовища у закладі освіти мовою корінного народу або національної меншини України (А1.2), навчання здобувачів освіти іноземними мовами та спілкування іноземною мовою у професійному колі (для вчителів іноземної мови) (А1.3), формування і розвиток мовно-комунікативних умінь та навичок здобувачів освіти (А1.4).

10. Методичні рекомендації для працівників центрів професійного розвитку педагогічних працівників, керівників і педагогічних працівників закладів освіти щодо використання в роботі професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/metodichni-rekomendaczi%D1%97_profstandart-uchitelya_sajt-uiro.pdf

Кожна здатність передбачає наявність у вчителя відповідних знань, умінь та навичок, комунікації, відповідальності й автономії. Так, здатність А1.1. передбачає знання вчителем норм і стилів української літературної мови, особливостей використання усного та писемного мовлення (А1.1.31), а також інтонаційних і позамовних засобів виразності мовлення (А1.1.32.).

Складовою цієї здатності є вміння, що полягають у вільному володінні державною мовою, усній та письмовій комунікації (А1.1.У1), застосуванні прийомів і методів збагачення мовлення здобувачів освіти (А1.1.У2). У контексті комунікації визначено, що вчитель має комунікувати з учасниками освітнього процесу державною мовою для здійснення професійної діяльності (А1.1.К1). Згідно з описом, учитель має виявляти мовну стійкість і відповідальність у дотриманні мовного законодавства (А1.1В.1).

** Зміни полягають в уточненні і розширенні опису трудової функції, зокрема, додано характеристику «Комунікація» та «Відповідальність і автономія»*

Задля того, щоб педагоги мали можливість виконувати завдання, що визначені у трудовій функції В «Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища», у Професійному стандарті визначено три компетентності: інклюзивна, здоров'язбережувальна, проєктувальна

У редакції Професійного стандарту 2024 року для виконання цієї трудової функції передбачено дві компетентності: інклюзивна та здоров'язбережувальна

Трудова функція Г має назву – «Управління освітнім процесом». Для її реалізації вчителю необхідно володіти прогностичною, організаційною, оцінювально-аналітичною компетентностями

Назву трудової функції Г подано у такому формулюванні – «Проведення освітнього процесу». Задля того, щоб учитель мав можливість її реалізувати, у нього мають бути сформовані прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична компетентності. Опис названих компетентностей доповнено відповідно до нового опису трудових функцій

Для того, щоб реалізувати трудову функцію Д – «Безперервний професійний розвиток» – учителю необхідно оволодіти інноваційною компетентністю, здатністю до навчання впродовж життя, рефлексивною компетентністю

Для реалізації вчителем трудової функції Д – «Безперервний професійний розвиток» – йому необхідно оволодіти такою компетентністю як здатність до навчання впродовж життя (Д1). Опис сутності цієї компетентності подано з урахуванням нових підходів до опису компетентностей, що застосовуються у Професійному стандарті

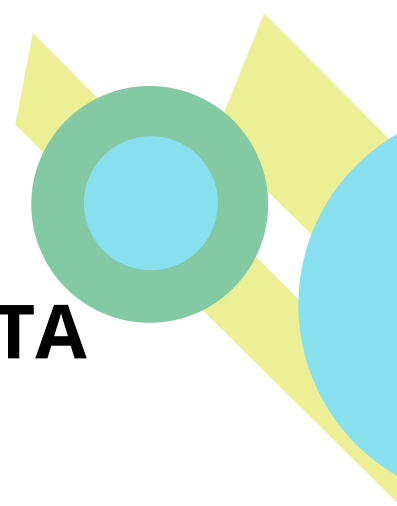
Окремим розділом подано орієнтовний опис професійних компетентностей учителя відповідно до кваліфікаційних категорій педагогічних працівників (пункт 7)

Розділ відсутній

Аби вчитель міг ефективно реалізувати трудові функції, у Професійному стандарті визначено перелік предметів та засобів праці, що необхідні педагогу, серед яких: персональний комп'ютер (ноутбук), різноманітні засоби оргтехніки (проектор, принтер, сканер тощо), освітні програми, модельні навчальні програми, навчальні програми, підручники, посібники, засоби наочності, педагогічні програмні засоби тощо.

У пропонованому переліку предметів та засобів праці враховано специфіку трудової функції. Наприклад, для виконання вчителем трудової функції «Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища» необхідно, щоб він був забезпечений рекомендаціями, актами законодавства, посібниками та іншими матеріалами, що розкривають правила безпеки життєдіяльності, санітарні правила і норми у закладах освіти, протиепідемічні правила, норми щодо доступності шкільних будівель і споруд, правила запобігання та протидії насильству та булінгу (цькуванню) у закладі освіти; засобами пожежогасіння, аптечкою, індивідуальними засобами звукового інформування про небезпеку. Натомість учителя початкових класів важливо забезпечити обладнанням, за допомогою якого він зможе облаштувати осередки навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти.

ПРОФЕСІЙНІ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ТА ЇХ ПРИСВОЄННЯ



Звертаємо увагу на те, що оновлений Професійний стандарт визначає три професійні кваліфікації для вчителя ЗЗСО:

- Вчитель-фаховий молодший бакалавр (із зазначенням спеціальності, предметної спеціальності, спеціалізації, інтегрованого(их) курсу(ів));
- Вчитель-бакалавр (із зазначенням спеціальності(ей), предметної(их) спеціальності(ей), спеціалізації(й), інтегрованого(их) курсу(ів));
- Вчитель-магістр (із зазначенням спеціальності(ей), предметної(их) спеціальності(ей), спеціалізації(й), інтегрованого(их) курсу(ів)).

Особі, яка завершила навчання за освітньою (освітньо-професійною) програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації, визначеної цим Професійним стандартом, на рівні фахової передвищої, першому (бакалаврському), другому (магістерському) рівнях вищої освіти, професійна кваліфікація може бути присвоєна закладом фахової передвищої, вищої освіти за результатом атестації або кваліфікаційним центром в установленому порядку.

Стандартом передбачено, що професійна кваліфікація «Вчитель-фаховий молодший бакалавр (із зазначенням спеціальності, предметної спеціальності, спеціалізації, інтегрованого(их) курсу(ів))» відноситься до 5-го рівня Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК).

Особливістю підготовки педагогічних працівників для ЗЗСО на 5-му рівні НРК є те, що така підготовка здійснюється за визначеними спеціальностями та предметними спеціальностями:

- спеціальність 013 Початкова освіта;
- спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями): Середня освіта (Технології), Середня освіта (Фізична культура), Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво), Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).

Освітньо-професійна програма може передбачати додаткові освітні компоненти, опанування яких даватиме можливість присвоїти додаткову професійну кваліфікацію (мікрокваліфікацію) для виконання інших (додаткових) завдань або окремих трудових функцій, або займати іншу педагогічну посаду у закладі освіти.

Зазначена професійна кваліфікація може бути присвоєна:

- за результатом успішного опанування освітньо-професійної програми фахової передвищої освіти відповідних спеціальностей (предметних спеціальностей) галузі знань Освіта/ Педагогіка;
- за результатом успішного опанування освітньо-професійної програми фахової передвищої освіти іншої (не педагогічної) спеціальності, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації та містить освітні компоненти, які забезпечують формування необхідних (педагогічних) компетентностей (крім спеціальності Початкова освіта);

11. Перелік предметних спеціальностей спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), спеціалізацій предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)), спеціалізацій спеціальностей 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) та 016 Спеціальна освіта, за якими здійснюється розміщення державного (регіонального) замовлення. Наказ МОН від 04.03.2024 № 260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0405-24#Text>

- за наявністю документа про здобуття фахової передвищої освіти за іншою (не педагогічною) спеціальністю, стажу роботи впродовж одного року на посаді педагогічного працівника у ЗЗСО та проходження процедури присвоєння/підтвердження професійної кваліфікації у кваліфікаційному центрі.

Суб'єктами присвоєння професійної кваліфікації «Вчитель-фаховий молодший бакалавр (із зазначенням спеціальності, предметної спеціальності, спеціалізації, інтегрованого(их) курсу(ів))» можуть бути заклади фахової передвищої освіти, кваліфікаційні центри.

Професійна кваліфікація «Вчитель-бакалавр (із зазначенням спеціальності(ей), предметної(их) спеціальності(ей), спеціалізації(й), інтегрованого(их) курсу(ів))» відноситься до 6-го рівня НРК і може бути присвоєна:

- за результатом успішного опанування програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю Початкова освіта або Середня освіта (за предметними спеціальностями);
- за результатом успішного опанування освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за іншою (не педагогічною) спеціальністю, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації та містить освітні компоненти, які забезпечують формування необхідних (педагогічних) компетентностей;
- за наявністю документа про здобуття ступеня бакалавра за іншою (не педагогічною) спеціальністю, стажу роботи впродовж одного року на посаді педагогічного працівника у ЗЗСО та проходження процедури присвоєння/підтвердження професійної кваліфікації у кваліфікаційному центрі.

Освітня програма може бути міждисциплінарною і передбачати освітні компоненти, опанування яких даватиме можливість присвоїти додаткову педагогічну професійну кваліфікацію або мікрокваліфікацію для виконання інших (додаткових) завдань або окремих трудових функцій, або

займати іншу педагогічну посаду у закладі освіти.

Суб'єктами присвоєння професійної кваліфікації «Вчитель-бакалавр (із зазначенням спеціальності(ей), предметної(их) спеціальності(ей), спеціалізації(ї), інтегрованого(их) курсу(ів))» можуть бути заклади вищої, фахової передвищої освіти, кваліфікаційні центри.

Професійна кваліфікація «Вчитель-магістр (із зазначенням спеціальності(ей), предметної(их) спеціальності(ей), спеціалізації(ї), інтегрованого(их) курсу(ів))» відноситься до 7-го рівня НРК.

Зазначена професійна кваліфікація може бути присвоєна:

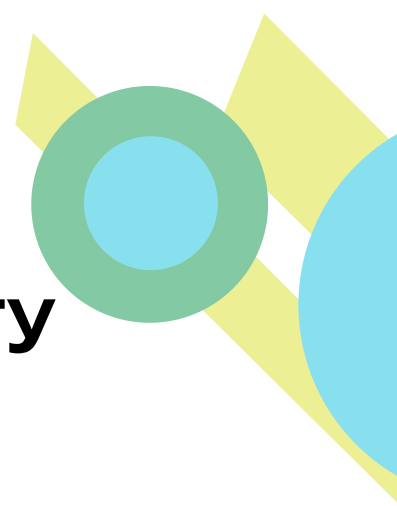
- за результатом успішного опанування програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю Початкова освіта та Середня освіта (за предметними спеціальностями);
- за результатом успішного опанування освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за іншою (не педагогічною) спеціальністю, що містить освітні компоненти, які забезпечують формування необхідних (педагогічних) компетентностей;
- за наявністю документа про здобуття ступеня магістра за іншою (не педагогічною) спеціальністю, стажу роботи впродовж одного року на посаді педагогічного працівника у ЗЗСО та проходження процедури присвоєння/підтвердження професійної кваліфікації у кваліфікаційному центрі.

Освітня програма може бути міждисциплінарною і передбачати освітні компоненти, опанування яких даватиме можливість присвоїти додаткову педагогічну професійну кваліфікацію або мікрокваліфікацію для виконання інших (додаткових) завдань або окремих трудових функцій, або займати іншу педагогічну посаду у закладі освіти.

Суб'єктами присвоєння професійної кваліфікації «Вчитель-магістр (із зазначенням спеціальності(ей), предметної(их) спеціальності(ей), спеціалізації(ї), інтегрованого(их) курсу(ів))» можуть бути заклади вищої, післядипломної освіти, кваліфікаційні центри.

Рекомендуємо суб'єктам присвоєння професійної кваліфікації при оформленні диплому особам, які здобули відповідний ступінь освіти, робити запис про присвоєння їм професійної кваліфікації.

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ РІЗНИМИ ЦІЛЬОВИМИ ГРУПАМИ



Загальні підходи до використання Професійного стандарту представлено у «Методичних рекомендаціях для працівників центрів професійного розвитку педагогічних працівників, керівників і педагогічних працівників закладів освіти щодо використання у роботі Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»» [12].

Професійний стандарт орієнтований на різні цільові групи педагогічних працівників, заклади та установи освіти (фахової передвищої, вищої, післядипломної педагогічної освіти, кваліфікаційні центри), де здійснюється підготовка, підвищення кваліфікації вчителів, забезпечується їх професійний розвиток, це зокрема: науково-педагогічні й педагогічні працівники обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, фахівці центрів професійного розвитку педагогічних працівників, суб'єкти підвищення кваліфікації, керівники ЗЗСО та самі педагоги. Усі ці інституції взаємопов'язані між собою, становлять єдину систему безперервного процесу професійного розвитку педагогічних працівників, продовжують і доповнюють одна одну.

12. Методичні рекомендації для працівників центрів професійного розвитку педагогічних працівників, керівників і педагогічних працівників закладів освіти щодо використання в роботі професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». 2021. 12 с. URL: <https://uied.org.ua/metodichni-rekomendaczi%d1%97-dlya-praczivnikiv-czentriv-profesijnogo-rozvitku-pedagogichnih-praczivnikiv-kerivnikiv-i-pedagogichnih-praczivnikiv-zakladiv-osviti/>

Професійний стандарт не є інструментом зовнішнього контролю за професійною діяльністю педагога. Він має допомогти вчителю визначити свої сильні сторони та напрями професійної діяльності, що потребують розширення і/або вдосконалення.

У таблиці 3 подаємо орієнтовні напрями застосування Професійного стандарту різними цільовими групами педагогічних працівників.

Таблиця 3

Орієнтовні напрями застосування Професійного стандарту різними цільовими групами

Цільова група	Напрями застосування
<p><i>Заклади вищої, фахової передвищої освіти, кваліфікаційні центри</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • оновлення і розроблення освітніх (освітньо-професійних) програм, навчальних планів фахової підготовки майбутніх учителів ЗЗСО; • запровадження спеціалізацій; • розроблення критеріїв оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, визнання результатів навчання, зокрема, здобутих шляхом неформальної чи інформальної освіти учасників освітнього процесу; • присвоєння/підтвердження відповідних професійних кваліфікацій
<p><i>Науково-педагогічні, педагогічні працівники обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти та інші суб'єкти підвищення кваліфікації</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • оновлення і розроблення програм підвищення кваліфікації; • розроблення навчально-методичного забезпечення щодо розвитку компетентностей, визначених у Професійному стандарті, особливостей оцінювання професійної діяльності; • включення до змісту програм для всіх категорій педагогічних працівників питання щодо змісту Професійного стандарту, підходів до формування і розвитку професійних компетентностей учителя; • організація системи неформальної освіти для педагогічних працівників із метою формування і розвитку професійних компетентностей для якісного виконання трудових функцій


Фахівці центрів професійного розвитку педагогічних працівників

- планування тематики консультацій, що спрямовані на розвиток здатностей учителів використовувати Професійний стандарт під час виконання трудових функцій;
- формування/оновлення бази даних програм підвищення кваліфікації, вебресурсів, що можуть бути помічними для педагогів у реалізації ними індивідуальної траєкторії професійного розвитку;
- розроблення інструментарію самооцінювання професійної діяльності;
- планування напрямів супроводу педагогів у їхньому професійному розвитку;
- допомога вчителям у плануванні індивідуальної траєкторії професійного розвитку та визначенні кроків, які вони мають зробити для її реалізації;
- використання під час діяльності професійних спільнот

Учасники професійних спільнот педагогічних працівників

- обговорення сутнісних характеристик компетентностей та особливостей виконання трудових функцій з урахуванням вимог Професійного стандарту;
- формування тематики зустрічей професійних спільнот педагогічних працівників;
- пошук спільних рішень та шляхів реалізації Професійного стандарту у професійному зростанні вчителів;
- обмін досвідом із упровадження Професійного стандарту учасниками професійної спільноти;
- розроблення інформаційних брошур, рекомендацій, путівників, poradників та ін. з питань професійного розвитку педагогічних працівників у контексті вимог Професійного стандарту

<p><i>Керівники ЗЗСО</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • під час призначення педагогічного працівника на посаду вчителя; • установлення відповідності вчителя кваліфікаційній категорії/педагогічному званню; • розроблення посадових інструкцій до посад педагогічних працівників; • планування підвищення кваліфікації педагогів; • організація заходів педагогічної інтернатури, методичних заходів у закладі освіти; • під час роботи педагогічної ради
<p><i>Вчителі ЗЗСО</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • самоаналіз професійної діяльності; • підготовка до атестації/сертифікації; • проєктування траєкторії професійного розвитку та визначення конкретних кроків щодо її реалізації, планування неформальної та інформальної освіти (самоосвіти); • вибір програм підвищення кваліфікації
<p><i>Супервізори, супервізанти, наставники, інтерни</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • супервізори – для допомоги вчителям у дотриманні Професійного стандарту, визначенні індивідуальних професійних потреб супервізантів; • супервізанти – самооцінювання власної професійної діяльності; • інтерни – розроблення спільно з наставником програми педагогічної інтернатури; вдосконалення компетентностей; • наставники – здійснення супроводу та підтримки педагогів у реалізації ними індивідуальної траєкторії професійного розвитку



ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ ПІД ЧАС АТЕСТАЦІЇ/ СЕРТИФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У новій редакції Професійного стандарту відсутній розділ, де подано орієнтовний опис професійних компетентностей учителя відповідно до кваліфікаційних категорій педагогічних працівників. Варто зазначити, що кваліфікаційні категорії не визначено законодавством як професійні кваліфікації. Кваліфікаційна категорія виступає скоріше як показник ефективності (якості) професійної діяльності педагога на займаній посаді (з урахуванням стажу такої роботи).

Натомість у розділі VII оновленого Професійного стандарту описано розподіл трудових функцій та компетентностей за професійними кваліфікаціями: вчитель-фаховий молодший бакалавр, вчитель-бакалавр, вчитель-магістр. Це дає можливість систематизувати та уніфікувати вимоги до педагогів, які мають ту чи іншу професійну кваліфікацію, та згідно з нею планувати власний професійний розвиток.

Наявність професійних кваліфікацій рекомендується розглядати як перевагу під час призначення або конкурсного відбору для заняття вакантних посад педагогічних працівників. Відсутність професійної кваліфікації не є перешкодою до працевлаштування на посаді педагогічних працівників у ЗЗСО.

У таблиці 4 подаємо відповідність професійних кваліфікацій та кваліфікаційних категорій.


Відповідність професійних кваліфікацій та кваліфікаційних категорій педагогічних працівників ЗЗСО

Кваліфікаційна категорія/ Кваліфікація	Спеціаліст	Спеціаліст II-ої категорії	Спеціаліст I-ої категорії	Спеціаліст вищої категорії
Вчитель-фаховий молодший бакалавр (із зазначенням спеціальності, предметної спеціальності, спеціалізації, інтегрованого(их) курсу(ів))	+	+	-	-
Вчитель-бакалавр (із зазначенням спеціальності(ей), предметної(их) спеціальності(ей), спеціалізації(ї), інтегрованого(их) курсу(ів))	+	+	+	-
Вчитель-магістр (із зазначенням спеціальності(ей), предметної(их) спеціальності(ей), спеціалізації(ї), інтегрованого(их) курсу(ів))	+	+	+	+

Під час процедури атестації/сертифікації актуалізується питання, на якому рівні вчителі мають демонструвати компетентності, аби претендувати на присвоєння (підтвердження) тієї чи іншої кваліфікаційної категорії. Задля оцінювання власних компетентностей, що необхідні для здійснення професійної діяльності, пропонуємо застосовувати орієнтовний опис професійних компетентностей учителя відповідно до кваліфікаційних категорій педагогічних працівників (додаток). Звертаємо увагу, що в описі кожна наступна кваліфікаційна категорія передбачає володіння компетентностями, визначеними для попередніх кваліфікаційних категорій.



Запропонований опис професійних компетентностей учителя відповідно до кваліфікаційних категорій педагогічних працівників є орієнтовним й у жодному разі не є універсальним рішенням. Атестаційним комісіям, у разі додавання інших вимог для присвоєння кваліфікаційних категорій, варто заздалегідь ознайомити з ними педагогічних працівників до початку періоду атестації, щоб забезпечити прозорість і відкритість процесу атестації.



ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ ПІД ЧАС ВИЗНАЧЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ВЧИТЕЛЯ

Для ефективного застосування Професійного стандарту, рекомендуємо вчителям, керівникам ЗЗСО, працівникам центрів професійного розвитку педагогічних працівників розпочати з ознайомлення зі змістом Професійного стандарту, його складовими частинами, звернути увагу на опис компетентностей (знання, уміння, навички, комунікація та відповідальність).

Учителям важливо порівнювати свою поточну професійну діяльність із вимогами та компетентностями, визначеними в оновленому стандарті, ідентифікувати свої сильні та слабкі сторони, які потребують удосконалення. На основі результатів аналізу власної професійної діяльності доцільно створювати індивідуальний план професійного розвитку, що містить конкретні кроки (завдання) щодо вдосконалення компетентностей, передбачених Професійним стандартом.

Під час формулювання особистих цілей із удосконалення компетентностей важливо пам'ятати, що вони мають бути «smart», тобто:

- S (specific) – конкретними,
- M (measurable) – такими, які можна виміряти,
- A (achievable) – досяжними,
- R (realistic) – реалістичними,
- T (timely) – визначалися часовими рамками.

Лише у такому випадку можна очікувати, що індивідуальний план професійного розвитку сприятиме досягненню конкретних результатів, а не залишиться декларацією про наміри.

Для реалізації визначених цілей необхідно запланувати участь у курсах підвищення кваліфікації, семінарах, тренінгах, що сприятимуть удосконаленню компетентностей. Для професійного вивіщення доречними можуть стати індивідуальні, парні, групові форми інформальної освіти, зокрема: читання професійної літератури, ведення щоденника професійного розвитку чи/або рефлексії, супервізії, участь у професійних спільнотах тощо. Для педагогів-інтернів або новопризначених педагогів ефективним буде відвідування разом із наставником уроків колег з подальшою рефлексією, участь у професійних конференціях, круглих столах, форумах. Для координаторів, експертів, учасників професійної спільноти – долучення до обговорення змісту Професійного стандарту, викликів, з якими можуть зіштовхнутися вчителі, у застосуванні тих чи інших компетентностей, спільний пошук можливих шляхів вирішення проблем, обмін досвідом з іншими вчителями, які продукують свою діяльність за оновленим Професійним стандартом.

Не менш важливим є регулярне оцінювання та самооцінювання вчителем свого прогресу у досягненні бажаного рівня розвитку компетентностей. Із цією метою рекомендуємо звернути увагу на інструменти самооцінювання, зокрема: *«Цифрограм»*, за допомогою якого педагогічні працівники зможуть встановити рівень власної цифрової грамотності; *методику «Формула успіху професійної діяльності»* [13], що сприятиме виокремленню кола професійних потреб та очікувань учителів, оцінки наявних здатностей задля професійного поступу; *анкети самооцінювання* під час сертифікації, що можуть бути помічними у визначенні педагогами рівня власної професійної майстерності. Задля аналізу власної професійної діяльності, розроблення індивідуальної траєкторії професійного розвитку та визначення напрямів подальшого професійного зростання рекомендуємо педагогам використовувати *збірку діагностичних матеріалів «Учительський апгрейд: самооцінювання професійної діяльності»* [14].

13. Новик І., Венгловська О. Кейс для педагога-наставника. Київ: УІПО. 2023. С. 29. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/kejs-dlya-nastavnyka.pdf>

14. Учительський апгрейд: самооцінювання професійної діяльності: збірник діагностичних матеріалів / Ю. Борисенко, О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик, О. Стягунова, О. Федоренко; за заг.ред. І.Новик. Київ: УІПО, 2024. 102 с. URL: <https://uied.org.ua/uchytelskyj-apgrejd-samooczynuvannya-profesijnoyi-diyalnosti/>

За допомогою діагностичних анкет та практичних кейсів учителі зможуть оцінити свої сильні та слабкі сторони у виконанні трудових функцій, з'ясувати власні професійні потреби та особистий рівень сформованості кожної компетентності, визначеної у Професійному стандарті, запланувати кроки щодо їх розвитку.

Зауважимо, що результати оцінювання та самооцінювання не повинні формувати упереджену думку про рівень професійної діяльності вчителя як у самого педагога, так і в інших суб'єктів освітнього процесу. Означені процеси покликані допомогти педагогічним працівникам сформувати підґрунтя для осмислення власних професійних потреб, запитів, досягнень, сфокусувати увагу на внесення змін та доповнень в індивідуальний план професійного розвитку.

Звертаємо увагу, що важливу роль в успішній імплементації Професійного стандарту у практичну діяльність відіграють центри професійного розвитку педагогічних працівників. Саме фахівці центрів, зважаючи на запити педагогів за результатами їхнього самооцінювання, оновлюють зміст консультативної та психологічної підтримки вчителів у визначенні ними індивідуальної траєкторії професійного розвитку, формуванні та розвитку необхідних компетентностей. Варто організувати консультативну підтримку із цього питання таким чином, аби кожен вчитель міг нею скористатися. Рівень цієї підтримки має залежати від рівня сформованості компетентностей учителя. Недоречно будувати взаємодію консультантів центрів і педагогів виключно у форматі загальних консультацій. Радимо надавати перевагу індивідуальним та підгруповим формам. Це допоможе відійти від формалізму й дійсно вдосконалити компетентності вчителів для якісного виконання трудових функцій.

Нормативна база

Усвідомленому прочитанню змісту Професійного стандарту сприятимуть нормативні документи, перелік яких додається:

1. Закон України «Про освіту» (стаття 34, 39). 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Кодекс законів про працю (стаття 41, 42). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
4. Методичні рекомендації щодо розроблення професійних стандартів. 2023. URL: <https://nqa.gov.ua/uploads/multiple-input/63d3be768f7b1.pdf>
5. Національна рамка кваліфікацій (постанова КМУ від 23.11.2011 № 1341). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>
6. Перелік посад педагогічних та науково-педагогічних працівників (постанова КМУ від 14.06.2000 № 963). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-2000-%D0%BF#Text>
7. Положення про Реєстр кваліфікацій (постанова КМУ від 16.06.2021 № 620 (в редакції постанови КМУ від 27.09.2022 № 1063)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/620-2021-%D0%BF#Text>
8. Порядок акредитації кваліфікаційних центрів (постанова КМУ від 22.09.2021 № 986). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/986-2021-%D0%BF#Text>
9. Порядок визнання в Україні професійних кваліфікацій, здобутих в інших країнах (постанова КМУ від 02.06.2021 № 576). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-2021-%D0%BF#Text>
10. Порядок присвоєння та підтвердження професійних кваліфікацій кваліфікаційними центрами (постанова КМУ від 15.09.2021 № 956). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-2021-%D0%BF#Text>
11. Порядок розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів (постанова КМУ від 31.05.2017 № 373). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2017-%D0%BF#Text>
12. Типове положення про кваліфікаційний центр (наказ МОН від 22.04.2021 № 452, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 17.06.2021 № 804/36426). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0804-21#Text>

Орієнтовний опис професійних компетентностей вчителя відповідно до кваліфікаційної категорії педагогічних працівників

(упорядковано відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН від 29.08.2024 р. № 1225)*

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
А. НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРЕДМЕТІВ (ІНТЕГРОВАНІХ КУРСІВ)				
А1. Мовно-комунікативна компетентність				
<p>А1.1. Здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вільно володіє державною мовою, комунікує нею усно і письмово з усіма учасниками освітнього процесу. • Дотримується норм і стилів української мови, влучно застосовує інтонаційні і позамовні засоби виразності мовлення. • Застосовує методи і прийоми збагачення мовлення здобувачів освіти, сприяє їх мовній творчості. • Виявляє мовну стійкість і відповідальність у дотриманні мовного законодавства 			
<p>А1.2. Здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання з урахуванням особливостей мовного середовища у закладі освіти мовою відповідного корінного народу або національної меншини України</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Розробляє навчальні матеріали та викладає навчальні предмети (інтегровані курси) з урахуванням особливостей мовного і культурного досвіду здобувачів освіти, які належать до корінних народів або національних меншин України (зокрема, таких, що здобувають освіту офіційними мовами Європейського Союзу). • Толерантно ставиться до мовних і культурних особливостей здобувачів освіти, підтримує комунікацію здобувачів освіти з увагою до міжкультурної взаємодії 			
<p>А1.3. Здатність забезпечувати навчання здобувачів освіти іноземної мови та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі (для вчителів іноземної мови)</p>	<p><i>Учитель іноземної мови:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Має рівень володіння іноземною мовою не нижче В2 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти. • Застосовує ефективні підходи і стратегії розвитку комунікативних умінь здобувачів освіти з іноземної мови. • Комунікує іноземною мовою для підвищення професійного рівня та формування мотивації здобувачів освіти в опануванні іноземної мови. • Підтримує належний рівень володіння іноземною мовою, необхідний для виконання професійної діяльності 			

*Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
<p>A1.4. Здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів освіти</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Взаємодіє з учасниками освітнього процесу, застосовуючи конструктивні стратегії комунікації. • Формує у здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння / міжособистісної взаємодії засобами активної і пасивної комунікації 			

A2. Предметно-методична компетентність

<p>A2.1. Здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знає законодавчі вимоги щодо змісту повної загальної середньої освіти відповідного рівня та форм організації освітнього процесу (державні стандарти, типові освітні програми, модельні навчальні програми). • Оцінює результати навчання згідно з вимогами відповідного державного стандарту освіти. • Адаптує зміст навчальних предметів (інтегрованих курсів) до потреб здобувачів освіти. • Використовує навички ефективної комунікації для досягнення навчальних цілей в освітньому процесі. • Використовує різні практики для організації комунікації між здобувачами освіти та пояснення навчального матеріалу 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Демонструє академічні знання з освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу) і володіння методиками і технологіями моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> • Володіє поглибленими знаннями з освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу), оперує інформацією про основні напрями розвитку відповідної галузі знань; бере участь в апробації нових методик і технологій моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Володіє термінологічною базою освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу) відповідно до вимог державного стандарту і методикою моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> • Застосовує різні методи пояснення навчального матеріалу та формування у здобувачів освіти складних понять, пропонує різні способи використання довідкових матеріалів в освітньому процесі з урахуванням обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> • Здійснює результативну підготовку здобувачів освіти до самостійного аналізу складних понять і термінів, самостійної пошукової діяльності та роботи з довідковими матеріалами, володіє інноваційними методиками моделювання змісту відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> • Надає рекомендації іншим учителям щодо застосування сучасних методик і технологій для формування у здобувачів освіти ключових компетентностей, що забезпечують досягнення обов'язкових результатів навчання відповідно до державних стандартів освіти

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
<p>A2.2. Здатність формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти</p>	<ul style="list-style-type: none"> Знає зміст ключових компетентностей здобувачів освіти і наскрізних умінь, визначених державними стандартами освіти. Дотримується вимог до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти і рівнів сформованості їхніх компетентностей (відповідно до освітньої галузі). Використовує методи і прийоми, які дають можливість здобувачам освіти реалізувати набуті вміння на практиці як в освітньому процесі, так у житті загалом 			
	<ul style="list-style-type: none"> Добирає навчальний і дидактичний матеріали з метою розвитку у здобувачів освіти ключових компетентностей і умінь, спільних для всіх компетентностей 	<ul style="list-style-type: none"> Добирає та адаптує навчальний і дидактичний матеріал, диференціюючи його відповідно до рівня сформованості у здобувачів освіти ключових компетентностей і умінь, спільних для всіх компетентностей 	<ul style="list-style-type: none"> Використовує власні методичні розробки щодо розвитку у здобувачів освіти ключових компетентностей та наскрізних умінь 	<ul style="list-style-type: none"> Надає рекомендації іншим учителям щодо застосування ефективних методик розвитку ключових компетентностей і наскрізних умінь
<p>A2.3. Здатність здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти</p>	<ul style="list-style-type: none"> Використовує міжпредметні зв'язки, інтегрований підхід у викладанні предметів (інтегрованих курсів) різних освітніх галузей. Демонструє навички усного і писемного мовлення для формування у здобувачів освіти розуміння природних зв'язків між процесами і явищами, розвиває відповідні вміння 			
	<ul style="list-style-type: none"> Використовує термінологічний апарат і поняттєву базу різних освітніх галузей для реалізації інтегрованого навчання 	<ul style="list-style-type: none"> Формує у здобувачів освіти розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння вирішувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань із різних освітніх галузей; розвиває у здобувачів освіти системне мислення 	<ul style="list-style-type: none"> Використовує різні види інтеграції у викладанні предметів (інтегрованих курсів) 	<ul style="list-style-type: none"> Надає рекомендації іншим учителям щодо використання різних видів інтеграції у викладанні предметів (інтегрованих курсів)
<p>A2.4. Здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти</p>	<ul style="list-style-type: none"> Обирає ефективні форми, методи і засоби навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти різних вікових груп залежно від навчальних цілей. Розуміється на змісті й особливостях технологій та методик особистісно зорієнтованого, компетентнісного й інтегрованого навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти і впроваджує їх. Використовує технології навчання, спрямовані на розвиток ключових компетентностей, ураховуючи необхідність розвитку комунікативних навичок здобувачів освіти 			

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
	<ul style="list-style-type: none"> Добирає доцільні сучасні методики й технології навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти засобами освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу) відповідно до визначених теми, мети і завдань уроку 	<ul style="list-style-type: none"> Розробляє вправи і завдання для навчального предмета (інтегрованого курсу), взаємодіючи з іншими учасниками освітнього процесу; порівнює ефективність різних інноваційних методик і технологій навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти засобами освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу) 	<ul style="list-style-type: none"> Використовує власні методичні підходи до навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти засобами освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу) з урахуванням умов професійної діяльності та індивідуальних особливостей здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> Модифікує технології та методики навчання освітньої галузі (навчальних предметів/інтегрованих курсів) за результатами дослідницької діяльності. Надає консультативну підтримку та методичні роз'яснення іншим учителям щодо використання ефективних методик і технологій з урахуванням особливостей освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу) та індивідуальних особливостей здобувачів освіти
<p>A2.5. Здатність формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти</p>	<ul style="list-style-type: none"> У процесі навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти педагог формує у них ціннісні ставлення до суспільства і держави, сім'ї та родини, природи, мистецтва і культури, праці, до себе (до свого фізичного, психічного, соціального «Я»), інших осіб. Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень 			
	<ul style="list-style-type: none"> Володіє методиками формування та розвитку ціннісних ставлень у здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> Застосовує індивідуальний підхід до формування та розвитку ціннісних ставлень у здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> Використовує власні підходи та методичні прийоми формування і розвитку ціннісних ставлень у здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> Надає консультативну допомогу і методичну підтримку іншим учителям щодо застосування методик формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів

Компетентність

Спеціаліст

Спеціаліст другої категорії

Спеціаліст першої категорії

Спеціаліст вищої категорії

А3. Інформаційно-цифрова компетентність

А3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності

- Використовує цифрові пристрої, їхнє базове програмне забезпечення, цифрові сервіси та технології для організації освітнього процесу, професійного спілкування.
- Діє відповідно до вимог законодавства щодо академічної доброчесності і використання об'єктів авторського права під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів; дотримується правил мережевого етикету у професійній діяльності.
- Упевнено орієнтується в інформаційному просторі, здійснює пошук і критично оцінює інформацію, оперує нею у професійній діяльності.
- Опрацьовує основні типи даних (тексти, презентації, графіки, електронні таблиці, аудіо- та відеоматеріали тощо).
- Використовує цифрові ресурси для професійного розвитку (онлайн-тренінги, дистанційні курси тощо).
- Уникає небезпек в інформаційному просторі, вміє перевіряти надійність джерел і достовірність інформації у мережі Інтернет, забезпечує захист і збереження персональних даних.
- Дотримується цифрової гігієни та мережевого етикету у професійній діяльності

• Взаємодіє з учасниками освітнього процесу для створення спільнот, обміну досвідом, використання цифрових технологій

• Використовує відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси для професійного розвитку та обміну педагогічним досвідом, створення і наповнення власного е-портфоліо

• Впроваджує у практику власні напрацювання щодо використання в освітньому процесі інформаційно-комунікаційних технологій

• Ділиться власним досвідом з іншими вчителями щодо критичного оцінювання інформації у мережі Інтернет, здійснення захисту пристроїв, комунікаційних мереж і баз даних

А3.2. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) ресурси

- Добирає, накопичує, впорядковує та використовує електронні (цифрові) освітні ресурси в освітньому процесі та професійному розвитку.
- Взаємодіє з учасниками освітнього процесу для розроблення / модифікації / адаптації електронних освітніх ресурсів.
- Визначає потреби класу / групи, які можна задовольнити шляхом створення / адаптації / модифікації електронних освітніх ресурсів.
- Знає як здійснити захист електронних (цифрових) освітніх ресурсів, механізми захисту власних авторських прав.
- Дотримується академічної доброчесності під час створення і використання електронних (цифрових) освітніх ресурсів, вимог законодавства щодо захисту авторського права, а також вживає заходів щодо захисту власних авторських прав

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
	<ul style="list-style-type: none"> • Використовує наявні електронні (цифрові) освітні ресурси відповідно до освітніх потреб здобувачів освіти. • Здійснює захист відповідної інформації; надає здобувачам освіти доступ до електронних (цифрових) освітніх ресурсів 	<ul style="list-style-type: none"> • Модифікує/адаптує наявні електронні (цифрові) освітні ресурси (за потреби) особисто або спільно з іншими особами 	<ul style="list-style-type: none"> • Модифікує/адаптує наявні електронні (цифрові) освітні ресурси, вносить до них зміни згідно з освітніми потребами здобувачів освіти. • Особисто створює (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси. • Захищає власні електронні (цифрові) освітні ресурси від несанкціонованого доступу 	<ul style="list-style-type: none"> • Створює (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси, розміщує їх у електронному (цифровому) освітньому середовищі закладу освіти або у хмарних середовищах. • Створює власні електронні (цифрові) навчальні та методичні матеріали, дистанційні курси, тренінги для професійного розвитку. • Надає консультативну підтримку вчителям щодо створення нових електронних ресурсів
<p>A3.3. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Використовує цифрові технології та електронні (цифрові) освітні ресурси для навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів), оцінювання, моніторингу результатів навчання та відстеження прогресу здобувачів освіти. • Організовує освітній процес із використанням цифрових технологій (зокрема, дистанційного навчання), дотримується умов організації цифрових робочих місць. • Здійснює комунікацію з учасниками освітнього процесу, використовуючи різні електронні (цифрові) засоби і сервіси. • Використовує для організації навчання здобувачів освіти захищені цифрові ресурси 			
	<ul style="list-style-type: none"> • За потреби використовує цифрові технології для планування освітнього процесу, моніторингу результатів навчання здобувачів освіти, організації їхнього самоконтролю, відстеження прогресу здобувачів освіти у навчанні та з метою підвищення їхньої мотивації до навчання 	<ul style="list-style-type: none"> • Аналізує й інтерпретує в електронному (цифровому) середовищі інформацію про активність й ефективність навчальної діяльності здобувачів освіти. • Реалізує стратегії оцінювання за допомогою цифрових сервісів. • Надає допомогу і підтримку іншим учасникам освітнього процесу в оволодінні цифровими технологіями 		

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
		<ul style="list-style-type: none"> Використовує власні електронні (цифрові) навчальні, дидактичні матеріали. Аналізує ефективність цифрових інструментів оцінювання та обирає доцільні для використання. Може вдосконалювати процес оцінювання в електронному (цифровому) освітньому середовищі 	<ul style="list-style-type: none"> Активно використовує безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації навчання, групової взаємодії, проектної, навчально-дослідницької, пошукової діяльності здобувачів освіти, інших активних форм навчання, а також для оцінювання (зокрема, формувального) результатів навчання здобувачів освіти (з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей та освітніх потреб) 	<ul style="list-style-type: none"> Бере активну участь у формуванні політики цифровізації освітньої діяльності закладу освіти; створює електронні (цифрові) навчальні та методичні матеріали для організації навчання. Організовує (бере участь в організації) електронного (цифрового) освітнього середовища закладу освіти. Навчає інших учителів цифровим навичкам у педагогічній діяльності

Б. ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ З УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Б1. Психологічна компетентність	
<p>Б1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан</p>	<ul style="list-style-type: none"> Планує і здійснює освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Надає підтримку здобувачам освіти, які мають ознаки погіршення психоемоційного стану та стресу
	<ul style="list-style-type: none"> Усвідомлює важливість врахування вікових й індивідуальних особливостей здобувачів освіти під час добору форм і методів роботи; розпізнає індивідуальні особливості здобувачів освіти, ознаки погіршення психоемоційного стану, враховує їх під час планування та здійснення освітнього процесу
	<ul style="list-style-type: none"> Укладає індивідуальну програму розвитку та/або індивідуальний навчальний план здобувача освіти (за потреби) у складі команди супроводу або самостійно

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
		<ul style="list-style-type: none"> Застосовує індивідуальний підхід у роботі зі здобувачами освіти 	<ul style="list-style-type: none"> Здійснює диференційоване навчання для забезпечення освітніх потреб здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> Здійснює необхідні адаптації / модифікації в освітньому процесі з урахуванням психоемоційного стану здобувачів освіти. Консультує учасників освітнього процесу (за потреби) щодо врахування індивідуальних особливостей та психоемоційного стану здобувачів освіти під час викладання, впливу цих факторів на результати навчання
<p>Б1.2. Здатність використовувати стратегії роботи зі здобувачами освіти, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, Я-ідентичності</p>	<ul style="list-style-type: none"> Знає основні види самооцінки здобувачів освіти, їхні вияви та умови формування позитивної самооцінки. Спілкується з учасниками освітнього процесу про вияви самооцінки у здобувачів освіти й умови формування позитивної самооцінки 			
	<ul style="list-style-type: none"> Використовує основні стратегії роботи зі здобувачами освіти, що сприяють формуванню їхньої позитивної самооцінки 	<ul style="list-style-type: none"> Визначає прояви завищеної чи заниженої самооцінки здобувачів освіти з метою їх корегування 	<ul style="list-style-type: none"> Створює умови для формування позитивної самооцінки здобувачів освіти, їхньої Я-ідентичності 	<ul style="list-style-type: none"> Надає рекомендації учасникам освітнього процесу щодо розвитку позитивної самооцінки й ідентичності здобувачів освіти

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
<p>Б.1.3. Здатність формувати мотивацію здобувачів освіти й організувати їхню пізнавальну діяльність</p>	<ul style="list-style-type: none"> Спілкується з учасниками освітнього процесу про мотивацію здобувачів освіти й умови її формування 			
	<ul style="list-style-type: none"> Планує освітній процес (використовує різні методи навчання, дидактичний матеріал, навчальні завдання тощо) та здійснює його задля формування мотивації здобувачів освіти і розвитку їхньої пізнавальної діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> Створює умови для формування мотивації здобувачів освіти до навчання і розвитку їхньої пізнавальної діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> Використовує розроблені та апробовані у власному педагогічному досвіді прийоми щодо формування і розвитку мотивації та організації пізнавальної діяльності здобувачів освіти 	
<p>Б1.4. Здатність формувати спільноту здобувачів освіти, у якій поважають і враховують права кожного</p>	<ul style="list-style-type: none"> Взаємодіє з учасниками освітнього процесу з дотриманням демократичних цінностей у професійній діяльності 			
	<ul style="list-style-type: none"> Підтримує взаємодію між здобувачами освіти для сприяння їхньому соціальному розвитку, формуванню навичок взаємодопомоги та співпраці 	<ul style="list-style-type: none"> Використовує різні практики, що заохочують здобувачів освіти до ефективної взаємодії (створення спільних правил класу, кооперативне навчання тощо) 	<ul style="list-style-type: none"> Пропонує здобувачам освіти форми діяльності, що допомагають їм розвивати навички активного слухання, розпізнавати свої емоції та емоції інших, виражати свої емоції 	<ul style="list-style-type: none"> Демонструє власний досвід дотримання демократичних цінностей у професійній діяльності. Практикує діалогічне спілкування на основі партнерства

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
----------------	------------	-----------------------------	-----------------------------	----------------------------

Б2. Емоційно-етична компетентність

<p>Б2.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Відстежує власні відчуття, почуття й емоції, особисті стани, керує ними і звертається по допомогу (за потреби). • Використовує способи самозбереження психічного здоров'я, запобігання професійному вигоранню, керування власними емоціями. • Конструктивно реагує на стрес, володіє способами запобігання професійному вигоранню. • Комунікує з учасниками освітнього процесу на засадах конструктивної та безпечної взаємодії 			
<p>Б2.2. Здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Розрізняє та усвідомлює власні відчуття, почуття та емоції; управляє своїми емоціями, реакціями та діями, володіє навичками зосередження та утримування уваги, самоусвідомленості, саморегуляції, емпатійного слухання 	<ul style="list-style-type: none"> • Використовує навички позитивного розв'язання конфліктних ситуацій; застосовує в освітньому процесі практики для концентрації уваги, усвідомленого емоційного реагування, емоційної стійкості 	<ul style="list-style-type: none"> • Адаптує методики, що сприяють формуванню здатності усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами 	<ul style="list-style-type: none"> • Надає допомогу іншим учителям щодо вибору форм, методів, технологій та засобів навчання, які сприяють розвитку уваги та способів/методів саморегуляції, подолання стресу, керування емоціями, досягнення порозуміння
	<ul style="list-style-type: none"> • Володіє методами ведення діалогу і полілогу, усвідомленого й емпатійного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації. • Визначає прояви неконструктивної взаємодії та реагує на них, уникаючи дій і прийняття рішення, що можуть вплинути на явний чи прихований конфлікт і, зокрема, поглибити його. • Уникає стереотипів й упередження, їхнього впливу на побудову конструктивної і безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Організовує освітній процес, поважаючи права людини й суспільні цінності; демонструє власну відкритість до можливих помилок і заохочує до цього здобувачів освіти. • Використовує позитивні невербальні емоційні маркери (рухи тіла та жести, вираз обличчя, хода тощо), практики ненасильницької та безконфліктної комунікації 		<ul style="list-style-type: none"> • Підтримує конструктивні та виважені стосунки з усіма учасниками освітнього процесу; вміє інтерпретувати реакції, почуття, емоції інших, запобігати конфліктам 	<ul style="list-style-type: none"> • Надає рекомендації іншим учителям із питань ненасильницької та безконфліктної комунікації

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
<p>Б2.3. Здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміє та усвідомлює зміст міжнародного і національного законодавства щодо прав людини й дитини, цілей сталого розвитку. • Взаємодіє, враховуючи культурні й особистісні відмінності співрозмовників, принципи недискримінації та поваги до відмінностей, дотримується етики спілкування 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Поважає розмаїття й унікальність різних культур у суспільстві, відмінності між людьми 	<ul style="list-style-type: none"> • Взаємодіє зі здобувачами освіти та їхніми батьками на основі принципів прийняття, поваги, недискримінації; враховує в освітньому процесі підходи, визначені цілями сталого розвитку. • Розкриває потенціал учасників освітнього процесу для креативних колективних рішень щодо подолання проблем, які впливають на колектив закладу освіти, місцеву громаду, спільноту 	<ul style="list-style-type: none"> • Спілкується, враховуючи культурні та особистісні відмінності всіх учасників освітнього процесу, виявляючи розуміння та співпереживання. • Використовує методики, що формують у здобувачів освіти усвідомлення важливості мирного співіснування людей, взаємозв'язку та взаємовпливу особистостей, локальних і глобальних систем 	<ul style="list-style-type: none"> • Використовує стратегії попередження, подолання і трансформації конфліктів під час професійної діяльності і шукає рішення, що ґрунтуються на співпраці. • Застосовує стратегії поведінки щодо захисту власних прав і свобод, а також захисту прав і свобод здобувачів освіти під час освітнього процесу
<p>Б3. Компетентність педагогічного партнерства</p>				
<p>Б3.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії із здобувачами освіти в освітньому процесі</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знає і виконує основні ролі вчителя у педагогічній діяльності. • Комунікує зі здобувачами освіти на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії 			

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
	<ul style="list-style-type: none"> Застосовує механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин зі здобувачами освіти в освітньому процесі 	<ul style="list-style-type: none"> Застосовує у педагогічній діяльності навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, підтримує їхнє прагнення до саморозвитку, розкриває їхні здібності і пізнавальні можливості 	<ul style="list-style-type: none"> Створює можливості для рефлексії, самоконтролю і самореалізації здобувачів освіти в освітньому процесі, особистісному творенні власних цілей 	
<p>Б3.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства</p>	<ul style="list-style-type: none"> Залучає батьків до участі в освітньому процесі, а також до прийняття рішень, що стосуються навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти 			
	<ul style="list-style-type: none"> Визначає та враховує запити й очікування батьків щодо навчання їхніх дітей та особистої участі в освітньому процесі. Співпрацює з батьками як членами команди психолого-педагогічного супроводу здобувача освіти з особливими освітніми потребами 	<ul style="list-style-type: none"> Надає консультативну та інформаційну підтримку батькам (чи опікунам) щодо навчання, виховання і розвитку їхніх дітей 	<ul style="list-style-type: none"> Надає рекомендації іншим учителям щодо організації співпраці з батьками як учасниками освітнього процесу та/чи членами команди психолого-педагогічного супроводу особи з особливими освітніми потребами на засадах партнерства 	

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
<p>Б3.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами</p>	<ul style="list-style-type: none"> Співпрацює з асистентом учителя та іншими фахівцями на основі принципів командної взаємодії з метою надання підтримки здобувачам освіти з особливими освітніми потребами 	<ul style="list-style-type: none"> Виконує завдання, що покладаються на нього, як члена команди психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами 	<ul style="list-style-type: none"> Використовує різні форми, засоби і стратегії комунікації із членами команди психолого-педагогічного супроводу дитини з метою її підтримки в освітньому процесі, зокрема у дистанційному форматі 	<ul style="list-style-type: none"> Виявляє навички командної роботи з метою підтримки здобувачів освіти (модерує групове обговорення, спільне прийняття рішень тощо). Проводить зустрічі, обговорює із зацікавленими сторонами основні принципи і завдання командної взаємодії, окреслює свої ролі і завдання

В. УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ТА ЗДОРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

В1. Інклюзивна компетентність				
<p>В1.1. Здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища</p>	<ul style="list-style-type: none"> Використовує інструменти забезпечення інклюзивного навчання в освітньому процесі. Обирає та застосовує принципи і стратегії універсального дизайну і розумного пристосування для забезпечення доступності освітнього середовища 			
<p>В1.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами</p>	<ul style="list-style-type: none"> Знає та застосовує принципи, форми і методи ефективної підтримки осіб з особливими освітніми потребами. Забезпечує педагогічну підтримку особам з особливими освітніми потребами. Здійснює необхідні адаптації / модифікації в освітньому процесі відповідно до особливих освітніх потреб здобувачів освіти. Розробляє (за потреби) індивідуальну програму розвитку, індивідуальний навчальний план для осіб з особливими освітніми потребами спільно з іншими фахівцями та батьками 			

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
	<ul style="list-style-type: none"> • Створює атмосферу у класі, що ґрунтується на цінностях інклюзивної освіти, взаємопідтримці між здобувачами освіти, батьками, іншими вчителями. • Розробляє завдання для оцінювання індивідуального поступу цієї категорії осіб з урахуванням індивідуальних програм розвитку та навчальних планів 		<ul style="list-style-type: none"> • Застосовує власні педагогічні прийоми роботи з особами з особливими освітніми потребами. • Консультує інших учителів із питань педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами 	
<p>В1.3. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Організовує процеси навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб, здібностей і навчальних можливостей. • Надає інформацію учасникам освітнього процесу про сприятливі умови навчання для кожного здобувача освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів 	<ul style="list-style-type: none"> • Застосовує індивідуальний та диференційований підходи для надання індивідуальної підтримки здобувачам освіти. Визначає потреби, здібності, інтереси, навчальні можливості здобувачів освіти та враховує їх під час організації освітнього середовища. • Використовує у роботі зі здобувачами освіти матеріали, пристрої та обладнання (за потреби) для задоволення їхніх індивідуальних потреб у навчанні та розвитку 	<ul style="list-style-type: none"> • Проектує матеріали, добирає засоби навчання з урахуванням індивідуальних особливостей та потреб кожного здобувача освіти 	<ul style="list-style-type: none"> • Застосовує особисто створені матеріали, інші засоби навчання в освітньому середовищі з урахуванням індивідуальних потреб і здібностей кожного здобувача освіти; залучає здобувачів освіти і батьків до створення сприятливих умов в освітньому середовищі

Компетентність

Спеціаліст

Спеціаліст другої категорії

Спеціаліст першої категорії

Спеціаліст вищої категорії

В2. Здоров'язберезувальна компетентність

В2.1. Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберезувальні технології під час освітнього процесу

- Під час організації освітнього середовища дотримується сам і вимагає від інших учасників освітнього процесу дотримуватися правил безпеки життєдіяльності, санітарних правил та норм, протиепідемічних правил, засади раціональної організації праці та відпочинку.
- Своєчасно розпізнає ознаки насильства, булінгу (цькування), здійснює заходи щодо запобігання та протидії насильству, булінгу (цькування).
- Взаємодіє з усіма учасниками освітнього процесу для організації безпечного освітнього середовища

- Добирає та застосовує в освітньому середовищі здоров'язберезувальні засоби та ресурси, зокрема, для запобігання та протидії насильству, булінгу (цькуванню)

- Адаптує та застосовує в освітньому середовищі здоров'язберезувальні засоби та ресурси, зокрема, для запобігання та протидії насильству, булінгу (цькуванню)

- Інтегрує в освітній процес здоров'язберезувальні технології, засоби та ресурси, зокрема, для запобігання та протидії насильству, булінгу (цькуванню), успішно апробовані у власному педагогічному досвіді

В2.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни

- Забезпечує дотримання здобувачами освіти вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни

- Володіє методиками профілактично-просвітницької роботи щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни

- Бере участь в освітніх профілактичних заходах зі здобувачами освіти та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни

- Розробляє та організовує просвітницько-навчальні заходи щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни для учасників освітнього процесу

- Планує та впроваджує профілактично-просвітницькі програми і проекти.
- Налагоджує співпрацю з відповідними державними установами та громадськими організаціями щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
<p>В2.3. Здатність формувати у здобувачів освіти культуру здорового і безпечного способу життя</p>	<ul style="list-style-type: none"> Планує та здійснює освітній процес з урахуванням засад здорового та безпечного способу життя. Популяризує серед учасників освітнього процесу культуру здорового і безпечного способу життя, формує стійкий інтерес і позитивну мотивацію здобувачів освіти до особистої гігієни, фізичної активності і відпочинку, безпечної поведінки, здорового харчування, запобігання шкідливим звичкам 			
	<ul style="list-style-type: none"> Застосовує методики і технології формування культури здорового і безпечного способу життя здобувачів освіти. Бере участь в організації активного й безпечного дозвілля здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> Демонструє власний досвід використання різних форм, засобів і стратегій формування культури здорового та безпечного життя, життєвих навичок для збереження фізичного та психічного здоров'я здобувачів освіти (оптимальна фізична активність, раціональне харчування, режим навчання без перевантажень тощо) 		
<p>В2.4. Здатність підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності</p>	<ul style="list-style-type: none"> Взаємодіє з іншими колегами щодо дотримання правил збереження особистого фізичного і психоемоційного здоров'я під час професійної діяльності 			
	<ul style="list-style-type: none"> Дотримується у професійній діяльності правил безпеки життєдіяльності, санітарно-гігієнічних вимог, протиепідемічних правил; володіє прийомами збереження особистого фізичного і психічного здоров'я під час професійної діяльності та у надзвичайних ситуаціях 	<ul style="list-style-type: none"> Заохочує інших учителів до застосування прийомів збереження особистого фізичного та психічного здоров'я під час професійної діяльності та у надзвичайних ситуаціях 		

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
В2.5. Здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу	<ul style="list-style-type: none"> • Знає умови надання домедичної допомоги відповідно до законодавства; розпізнає зовнішні ознаки погіршення самопочуття людини. • Володіє прийомами та навичками надання домедичної допомоги у різних ситуаціях. • Надає домедичну допомогу учасникам освітнього процесу у випадку погіршення самопочуття, отримання травм та інших ситуаціях (у разі потреби) 			

Г. ПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Г1. Прогностична компетентність

Г1.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу	<ul style="list-style-type: none"> • Визначає цілі, завдання та очікувані результати навчального заняття, іншого освітнього заходу 	<ul style="list-style-type: none"> • Гнучко планує освітній процес, враховуючи зворотний зв'язок від здобувачів освіти щодо засвоєння навчального матеріалу 	<ul style="list-style-type: none"> • Прогнозує різні варіанти розвитку навчального заняття та передбачає використання доцільних інноваційних методик і технологій відповідно до навчальних ситуацій 	<ul style="list-style-type: none"> • Визначає шляхи запобігання можливим відхиленням від мети у процесі навчання здобувачів освіти класу/окремого здобувача освіти
Г1.2. Здатність планувати освітній процес	<ul style="list-style-type: none"> • Впевнено орієнтується у змісті типових освітніх програм / модельних навчальних програм із відповідних навчальних предметів (інтегрованих курсів). • Інформує здобувачів освіти та їхніх батьків щодо навчальних тем та очікуваних результатів навчання. • Взаємодіє з колегами щодо визначення спільних підходів до планування 			

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
	<ul style="list-style-type: none"> Планує навчальні заняття на основі модельних навчальних програм, навчальних програм 		<ul style="list-style-type: none"> Розробляє навчальні програми на основі модельних навчальних програм (за потреби) 	
	<ul style="list-style-type: none"> Планує хід навчального заняття, чітко розраховує для кожного його етапу необхідний час і забезпечує можливість зворотного зв'язку зі здобувачами освіти. Аналізує навчальний матеріал, що мають засвоїти здобувачі освіти та передбачає труднощі, які можуть виникнути у них у процесі засвоєння. Планує освітній процес на основі освітньої програми закладу освіти і навчальних програм із предметів (інтегрованих курсів) з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти, особливостей освітньої діяльності закладу освіти. Моделює навчальні заняття на основі компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходів 	<ul style="list-style-type: none"> Аналізує помилки та труднощі здобувачів освіти у навчанні з метою подальшого планування та коригування освітнього процесу. Планує види діяльності на навчальному занятті, які сприяють розвитку життєвих навичок здобувачів освіти, враховуючи специфіку навчального предмета (інтегрованого курсу) 	<ul style="list-style-type: none"> Удосконалює навчально-методичне забезпечення процесу вивчення навчального предмета (інтегрованого курсу) 	<ul style="list-style-type: none"> Визначає цілі освітнього процесу на основі прогностичних методів. Розробляє власні навчальні та методичні матеріали, ділиться ними з іншими вчителями, надає рекомендації щодо їх застосування. Розробляє навчальні програми на основі модельних навчальних програм (індивідуально та/або у складі творчих груп)

Г2. Організаційна компетентність

Г2.1. Здатність організувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти

- Знає і розуміє вимоги законодавства щодо організації освітнього процесу.
- Взаємодіє з учасниками освітнього процесу щодо прийняття спільних рішень стосовно організації освітнього процесу у межах шкільної автономії.
- Відповідально ставиться до прийняття спільних рішень щодо педагогічної автономії

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії	
	<ul style="list-style-type: none"> • Організовує та скеровує взаємодію зі здобувачами освіти під час навчального заняття відповідно до навчальних цілей і способів засвоєння ними матеріалу. • Використовує ефективні засоби для навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти під час освітнього процесу. • Оптимально розподіляє час навчального заняття; застосовує прийоми організації індивідуальної, групової, колективної взаємодії здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> • Ефективно організовує освітній процес із метою підвищення якості навчання, заохочує здобувачів освіти до співпраці та взаємодопомоги. • Забезпечує наступність і поступовий перехід між різними видами навчальної діяльності. • Застосовує різні прийоми організації індивідуальної, групової, колективної діяльності здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> • Розвиває у здобувачів освіти здатність розуміти свою роль активного учасника освітнього процесу. • Створює умови для співпраці та самоорганізації здобувачів освіти у навчальній діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> • Використовує власні методичні напрацювання щодо організації навчальної діяльності здобувачів освіти, поширює власний педагогічний досвід серед учителів. • Надає рекомендації іншим учителям та/або презентує власний досвід (проводить майстер-класи, презентації, майстерні тощо) щодо організації процесу навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти 	
<p>Г2.2. Здатність організувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Організовує різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти відповідно до дидактичних цілей і поставлених завдань з урахуванням їхніх вікових та інших індивідуальних особливостей. • Відповідально ставиться до вибору форм навчання здобувачів освіти і розподілу навчального часу 	<ul style="list-style-type: none"> • Рационально добирає форми організації освітнього процесу, види і форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> • Здійснює пошук нових, сучасних форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти і використовує їх у педагогічній діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> • Адаптує форми організації освітнього процесу, види і форми навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти відповідно до їхніх індивідуальних особливостей та дидактичних цілей 	<ul style="list-style-type: none"> • Використовує власні методичні напрацювання щодо поєднання різних форм організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. • Надає консультативну підтримку учасникам освітнього процесу щодо ефективного залучення здобувачів освіти до різних форм навчально-пізнавальної діяльності

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
Г2.3. Здатність організувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти	<ul style="list-style-type: none"> • Керується вимогами до змістового наповнення освітнього середовища 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Добирає обладнання, необхідне для забезпечення викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів) 	<ul style="list-style-type: none"> • Використовує фізичний, інформаційний простори навчальних та інших приміщень закладу освіти як освітній ресурс 	<ul style="list-style-type: none"> • Моделює освітнє середовище з урахуванням принципів універсального дизайну і розумного пристосування із залученням учасників освітнього процесу, інших зацікавлених сторін 	<ul style="list-style-type: none"> • Надає інформативну та консультативну підтримку іншим педагогам щодо змістового наповнення освітнього середовища

Г3. Оцінювально-аналітична компетентність

Г3.1. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти	<ul style="list-style-type: none"> • Дотримується визначених законодавством критеріїв та рекомендацій оцінювання результатів навчання здобувачів освіти. • Визначає і фіксує результати навчання здобувачів освіти. • Здійснює оцінювання здобувачів освіти на основі принципів об'єктивності, прозорості, поваги, відповідальності, справедливості, індивідуального характеру оцінювання 			
	<ul style="list-style-type: none"> • Здійснює різні види оцінювання результатів навчання здобувачів освіти (формувальне, поточне, підсумкове тощо) з використанням відповідних методик і критеріїв оцінювання. • Застосовує формувальне оцінювання з метою відстеження особистісного поступу розвитку здобувачів освіти. • Добирає завдання для оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до державних стандартів освіти, адаптує або вдосконалює їх (за потреби) 	<ul style="list-style-type: none"> • Урізноманітнює інструментарій оцінювання відповідно до освітніх потреб і можливостей здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> • Розробляє критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності з урахуванням результатів навчання здобувачів освіти, їхніх освітніх потреб. • Залучає здобувачів освіти до оцінювання, взаємодіє з ними та їхніми батьками щодо планування подальшої освітньої траєкторії 	<ul style="list-style-type: none"> • Надає рекомендації, методичну допомогу іншим учителям щодо адаптації/розроблення завдань для оцінювання, а також застосування інструментів оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
Г3.2. Здатність аналізувати результати навчання здобувачів освіти	<ul style="list-style-type: none"> Аналізує результати навчання здобувачів освіти з метою подальшого їх врахування у плануванні освітнього процесу. Конструктивно коментує результати виконаних здобувачами освіти завдань. Аналізує помилки і труднощі здобувачів освіти для надання їм підтримки у навчанні 		<ul style="list-style-type: none"> Аналізує вплив різноманітних підходів і стратегій оцінювання на процес навчання здобувачів освіти 	
Г3.3. Здатність формувати спроможність у здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання	<ul style="list-style-type: none"> Добирає доцільні методи та прийоми для розвитку у здобувачів освіти вміння здійснювати самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання 	<ul style="list-style-type: none"> Адаптує/модифікує інтерактивні методи і технології для здійснення самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання здобувачів освіти 		<ul style="list-style-type: none"> Надає рекомендації іншим учителям щодо застосування методів і прийомів, що сприятимуть самооцінюванню та взаємооцінюванню здобувачами освіти результатів їхнього навчання

Д. БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК

Д1. Здатність до навчання впродовж життя

Д1.1. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег	<ul style="list-style-type: none"> Планує особистий професійний розвиток на основі вимог, визначених Професійним стандартом та власних потреб, інтересів. Бере участь у діяльності професійних спільнот (за потреби). Відповідально обирає суб'єкта (суб'єктів) освітньої діяльності і ресурси для професійного розвитку. Здійснює рефлексю щодо власної педагогічної діяльності
--	--

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
	<ul style="list-style-type: none"> Аналізує та оцінює результати власної професійної діяльності (з урахуванням результатів навчання здобувачів освіти, моніторингових досліджень тощо), власний рівень професійної компетентності та його вплив на результати професійної діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> Відстежує динаміку та результати власної професійної діяльності відповідно до стратегічних та операційних цілей власного професійного розвитку, особливостей освітньої діяльності закладу освіти 	<ul style="list-style-type: none"> Відстежує зміни у системі освіти, враховує їх у проектуванні власної педагогічної діяльності та плануванні професійного розвитку і надає інформаційну підтримку колегам 	
<p>Д1.2. Здатність надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку</p>	<ul style="list-style-type: none"> Взаємодіє з колегами у професійних спільнотах щодо питань професійного розвитку 			<ul style="list-style-type: none"> Надає методичну підтримку іншим учителям щодо набуття (вдосконалення) фахової майстерності, самооцінювання власної педагогічної діяльності
<p>Д1.3. Здатність до інноваційної діяльності</p>	<ul style="list-style-type: none"> Взаємодіє у професійних спільнотах із питань інноваційної діяльності. Застосовує у педагогічній діяльності методи роботи з різними джерелами інформації. Дотримується принципів академічної доброчесності у процесі інноваційної діяльності 			

Компетентність	Спеціаліст	Спеціаліст другої категорії	Спеціаліст першої категорії	Спеціаліст вищої категорії
	<ul style="list-style-type: none"> • Застосовує різні методи наукового пізнання (спостереження, експеримент, збір та аналіз даних тощо) в освітньому процесі відповідно до змісту навчання. • Розуміє сутність освітніх інновацій та їх характеристики 	<ul style="list-style-type: none"> • Інтегрує інновації у власну педагогічну практику. • Добирає та застосовує інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у педагогічній діяльності, оцінює їхню результативність 	<ul style="list-style-type: none"> • Диференційовано та індивідуалізовано застосовує методи наукового пізнання. • Упроваджує інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання відповідно до пізнавальних інтересів і потреб здобувачів освіти. • Визначає ефективність освітніх інновацій в освітньому процесі 	<ul style="list-style-type: none"> • Оцінює ефективність і доцільність застосування різних методів наукового пізнання. • Застосовує особисто розроблені та/або модифіковані/адаптовані інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у власній педагогічній діяльності з урахуванням освітніх потреб та інтересів здобувачів освіти; оцінює їхню результативність. • Надає рекомендації іншим учителям та/або презентує власний досвід (проводить майстер-класи, презентації, майстерні тощо) щодо впровадження інновацій у педагогічну практику